

РІШЕННЯ

розширеного засідання Антикризової ради громадських організацій України та Правління Всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців і підприємців»

м. Київ

24 червня 2022 року

«Відновлення економічної діяльності підприємств та створення умов для збереження трудового потенціалу у воєнний період»

Заслухавши інформацію Президента УСПП, Голови Антикризової ради громадських організацій України Кінаха А.К., членів Антикризової ради громадських організацій України, членів Правління УСПП щодо нагальних питань відновлення економіки України в умовах російської військової агресії проти України та посилення комунікацій із владою

Відзначили:

Сукупність втрат для економіки України внаслідок збройної російської агресії зростає.

Втрати ВВП у 2022 році прогнозуються на рівні не менше третини.

За оцінками НБУ, втрати фізичного капіталу від руйнувань підприємств, житла та інфраструктури на початок травня сягнули 100 млрд дол., або 50% ВВП 2021 року

Частка підприємств, що зменшили завантаженість виробничих потужностей більш як на третину або не працювали взагалі, наприкінці травня скоротилася до 54%.

Держбюджет виконується на рівні 50—70% від довоєнного. Бюджетний дефіцит складає щомісяця до \$5 млрд

Експорт основних зернових з України за березень-квітень склав 2,2 млн тонн на суму \$627,3 млн, що на 67% поступається показнику за підсумком березня-квітня 2021 р. в натуральному виразі й на 63% у грошовому.

Згідно з підрахунками Мінінфраструктури, у квітні на експорт та імпорт через підконтрольні порти було перероблено 850 тис. тонн, з них близько 450 тис. тонн – аграрні вантажі. Порівняно з мирним часом це складає до 15% від загального товарообігу.

НБУ у складних умовах протидії російській збройній агресії, на фоні загострення проблем дефіциту бюджету зробив болючий крок для ринку, піднявши облікову ставку у 2,5 рази - з 10 до 25 %. Існують ризики, що це призведе до гальмування процесів запозичень, негативно вплине на

кредитування підприємств, які тільки починають відновлювати свою діяльність або здійснюють релокацію в інші регіони країни.

Близько 40% енергоресурсів Україна змушена закуповувати за кордоном. Війна Росії проти України поставила нашу державу перед викликом щодо найскорішого зменшення споживання газу в системах теплопостачання щонайменше в умовах підготовки до опалювального періоду 2022-2023 років та вжиття комплексних упереджувальних енергозберігаючих заходів.

В умовах, що складаються, значно зростає ціна ефективності робочих комунікацій ділової спільноти та влади, уникнення зайвої бюрократизації, посилення персональної відповідальності особи, що займає державну посаду, за своєчасно прийняті ініціативні рішення.

З урахуванням зазначеного Антикризова рада громадських організацій, Правління УСПП підсилюють практику спільних заходів, пріоритетом яких має стати комплексний розгляд умов відновлення економіки країни, послідовність спільних дій влади та бізнесу та прорахованість наслідків від ухвалених рішень.

ВИРІШИЛИ:

1. Зважаючи на значущість для вітчизняних підприємців, іноземних інвесторів фактору масштабного впливу прийнятих рішень НБУ на кредитування у реальному секторі економіки, особливо підвищення облікової ставки до 25%, здійснення експортно-імпортних операцій у період воєнного стану, на тлі браку обігових коштів у підприємств, проблем відшкодування із держбюджету ПДВ за період після лютого 2022 року, подальше антикризове регулювання має відбуватися на умовах зростання ролі співпраці між НБУ та Урядом, що передбачає завчасне визначення компенсаторних механізмів для реального сектору економіки, продовження чинних та впровадження нових спрощених, прозорих механізмів доступу до фінансових ресурсів, адресне збільшення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів (наразі 120 календарних днів) з урахуванням ускладненої логістики тощо.

2. З метою уникнення помилок, допущених у минулі періоди реорганізації державного апарату, формування оновленої системи центральних органів виконавчої влади, що супроводжувались ліквідацією низки профільних структур - Міністерства промислової політики, Агентства з питань ОПК, створенням «Укроборонпрома» тощо до винесення на розгляд Кабінету Міністрів України питання трансформації виконавчої влади в Україні провести обговорення проекту «Загального плану трансформації виконавчої влади в Україні» за участю представників Національної тристоронньої соціально-економічної ради, структурованих об'єднань промисловців, підприємців, роботодавців, а також керівників провідних підприємств промислового комплексу.

3. З метою забезпечення широкого консенсусу щодо пріоритетів післявоєнного відновлення серед зацікавлених сторін, включаючи громадянське суспільство та структуровані об'єднання бізнесу, організувати та провести за участю представників організацій промисловців, підприємців, роботодавців громадські слухання комплексного Плану відновлення від наслідків війни, розробленого відповідно до Указу Президента України № 266 від 21 квітня 2022 р. Національною радою з відновлення України від наслідків війни.

4. Аналіз змін у структурі промисловості України внаслідок релокації промислових підприємств з урахуванням зростаючої частки переміщення бізнесу на територію інших країн, де в рамках цього вживаються заохочувальні заходи на державному рівні. Для цього:

Мінекономіки

- У ході визначення потреб розміщення виробничих потужностей суб'єктів господарювання, які релокуються розглянути питання щодо розширення кількості регіонів (наразі 9), які є приймаючими у рамках програми релокації:
- Більш активне використовувати можливості індустріальних парків (ІП), стимулюючих умов щодо приєднання до інженерних мереж у разі збільшення виробництва, реалізації проектів з глибокої переробки сільгосппродукції тощо. Зокрема, на час дії воєнного стану енергопостачальним компаніям не застосовувати для релокованих підприємств вимогу сплати нарахувань за додатково встановлену потужність споживання електроенергії.
- Створити державну установу для здійснення підтримки ініціаторів створення, керуючих компаній та учасників індустріальних парків відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про індустріальні парки" та деяких інших законодавчих актів України щодо залучення інвестицій у промисловий сектор економіки шляхом стимулювання створення індустріальних парків» (№1710-IX від 07.09.2021),
- Доопрацювати та прийняти «Стратегію розвитку індустріальних парків на період до 2030 року», у якій врахувати наслідки війни, критерії територіального розташування ІП, передбачити диференційовану підтримку транскордонних, високотехнологічних та агропромислових ІП тощо.

5. З огляду на масштаби руйнувань житлового сектору, значну кількість внутрішньо переміщених осіб, повернення громадян із-за кордону та, загалом проблему збереження трудового потенціалу, до настання осінньо-зимового періоду

КМУ

- Розробити та реалізувати цільову державну програму із забезпечення умовами для проживання населення, яке втратило житло внаслідок бойових дій. Для цього передбачити у комплексі реалізацію заходів: закінчення будівництва, що знаходиться на завершальній стадії, оцінку використання ресурсів вторинного ринку, оренди, задіяння підготовлених вільних площ гуртожитків, розміщення у пристосованих для житла інших приміщеннях громадського призначення в опалювальний сезон.

- Впровадити програми пільгового кредитування позичальників, які через високі кредитні ризики або низьку прибутковість є непривабливими для банків, а саме: довгострокові кредити на оплату здобуття вищої освіти з пільгами для дітей із сімей з низьким рівнем доходу; іпотечні кредити для малозабезпечених і багатодітних сімей; кредити для будівництва житла громадянам-вимушеним переселенцям та особам, які втратили житло внаслідок війни.

6. Допомога бізнесу на звільнених територіях, завантаження промислових підприємств

Міністерству оборони

З урахуванням досвіду ведення бойових дій під час захисту міст України від збройної агресії надати доручення Центральному проектному інституту Міністерства оборони України щодо розробки проекту стандартної захисної залізобетонної споруди та виготовлення їх для потреб міст і містечок в рамках державного оборонного замовлення.

КМУ

- Розміщувати у пріоритетному порядку державне замовлення на продукти харчування для забезпечення потреб ЗСУ серед підприємств АПК регіонів, прилеглих до районів бойових дій (з урахуванням на зниження попиту через евакуацію населення та утруднення логістики).

- Ініціювати внесення змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, Постанови КМУ «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану» від 03.03.2022 №194 щодо гарантованої можливості бронювати ключових працівників підприємств, які здійснюють виробничу діяльність, пов'язану з критично важливими галузями економіки.

- Розробити цільові захисні механізми для бізнесу на звільнених від окупації територіях, який постраждав внаслідок збройної агресії та не має змоги виконувати, зокрема договірні зобов'язання, погашення кредитів тощо, до відновлення повноцінної діяльності, а також втратив доступ до ресурсів. Зокрема, йдеться про наслідки віднесення АТ «МЕГАБАНК» регулятором фінансового ринку до категорії неплатоспроможних (більшість клієнтів цього банку є представники МСБ Харківщини, серед них учасники волонтерського

руху), що у негативний спосіб позначиться на ході економічного відновлення міста, ліквідації руйнувань внаслідок бойових дій тощо.

- Забезпечити впровадження програм реструктуризації проблемних кредитів за сегментами клієнтів (підприємства, домогосподарства) та кредитними продуктами (платіжні картки, споживчі кредити, іпотека). Така реструктуризація має передбачати варіанти списання частини боргу для певних категорій підприємств і фізичних осіб, зниження відсоткових ставок за рахунок компенсації банкам недоотриманих процентних доходів.

Міністерству фінансів

З огляду на значне погіршення фінансового стану підприємств державного сектору економіки впровадити адресний підхід щодо вилучення окремих територій із переліку адміністративних одиниць, в яких на період воєнного стану і протягом трьох місяців після його припинення чи скасування, але у будь-якому разі до 31 грудня 2022 р., за договорами оренди державного майна, чинними станом на 24 лютого 2022 р. або укладеними після цієї дати за результатами аукціонів, що відбулися 24 лютого 2022 р. або раніше, звільняються від орендної плати орендарі державного майна, відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 року № 634 «Про внесення змін до Закону України «Про оренду державного та комунального майна».

7. Для планування заходів з проходження опалювального сезону 2022-2023 рр. та повоєнний період:

КМУ

- Розробити Державну програму скорочення і заміщення споживання імпортного газу в Україні.
- Суттєво збільшити частку ВДЕ, місцевих видів палива, розосередженої енергетики, сприяти пришвидшеному розвитку мережі зарядних станцій для електромобілів будь-якого призначення.
- Запровадити систему електронної торгівлі твердим біопаливом (біопаливна біржа) із забезпеченням стандартів якості і гарантій постачання біопалива.
- Звільнити від сплати податку за викиди CO₂ установки, що споживають тверде біопаливо і біогаз/біометан.
- Сприяти впровадженню електричних теплоаккумуляторних опалювальних систем, електродотлів.
- Забезпечити доступ громадян/організацій/виробників до кредитування для придбання теплових насосів, твердопаливних котлів та їх монтажу на об'єктах (для сільської місцевості/райцентрів) тощо.

8. В умовах наявності запасів агросировини, у зв'язку з блокуванням агресором українського експорту через морські порти

Міністерству аграрної та продовольчої політики

Вжити заходів щодо розробки гнучкої системи підтримки розвитку тваринництва, свинарства, глибокої переробки сільгосппродукції тощо.

9. З метою збереження трудового потенціалу:

- Розглянути необхідність розробки державної програми зайнятості під час воєнного стану та на повоєнний період, які б передбачали засади державної підтримки розвитку МСП, з урахуванням потреб щодо самозайнятості внутрішньо переміщених осіб.

- Поширити серед місцевих органів виконавчої влади України досвід Київської міської державної адміністрації з надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва (рішення Київської міської ради від 21.09.2017 № 46/3053 «Про затвердження Положення про фінансово-кредитну підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва у місті Києві» (зі змінами та доповненнями)).

10. З метою спрощення процедур закупівлі за імпортом сировини, матеріалів, елементної бази, комплектувальних виробів і складових частин виконавцями і співвиконавцями державних контрактів всіх рівнів та з урахуванням змін до Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» (№ 2142-ІХ від 24.03.2022):

Міністерству оборони

Ініціювати складання Переліку товарів військового призначення і подвійного використання на міжнародні передачі яких не поширюється дія Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» у період дії воєнного стану.

11.3 метою розв'язання логістичних проблем у пунктах пропуску автотранспорту

Міністерству аграрної та продовольчої політики

- Ініціювати перед контролюючими органами Республіки Польща та Румунії питання про можливе переміщення інспекційних підрозділів ветеринарної та фіто-санітарної служб від кордону у розташовані поблизу населенні пункти. Таке рішення є в інтересах обох сторін, оскільки сприятиме зниженню техногенної й екологічної напруги на кордоні.

- Ініціювати питання щодо збільшення чисельності працівників контролюючих служб Румунії.

- Опрацювати із суміжними державами питання про здійснення у пунктах пропуску на кордоні тільки попереднього документального контролю, наприклад, за допомогою зчитування QR-кодів на українських сертифікатах, з подальшим наданням посадовим особам зарубіжних контрольних служб

регламентованого доступу до українських електронних реєстрів виданих експортних сертифікатів.

Міністерству інфраструктури

Ініціювати перед польською та румунською сторонами та Урядом України відкриття та зміну статусу на «вантажний» міжнародних автомобільних пунктів пропуску на українсько-польському кордоні «Угринів» (UA) – «Долгобучив» (PL), на українсько-румунському кордоні «Красноільськ» (UA) – «Вікове-де-Сус» (RO) та «Дяківці» (UA) - «Раковець» (RO).

Міністерству закордонних справ

Визначитися щодо процедури відкриття вказаних пунктів пропуску (внесення змін до Угод між Урядами про пункти пропуску через державний кордон або обмін нотами) та включати ці питання до порядку денного переговорного процесу з Республікою Польща та Румунією, в тому числі із залученням Посольств України.

12. З огляду на довготривале (майже півроку) перебування держпідприємств ОПК у стані припинення у рамках реорганізації «Укроборонпрому»

Апарату РНБОУ

Ініціювати розгляд стану реформування державного сектору ОПК, оскільки поточний статус підприємств (зареєстровані у «Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України» як такі, що перебувають у стані «припинення») спричиняє складнощі провадження господарської діяльності, містить загрози значних фінансових втрат у т.ч. через репутаційні та іміджеві чинники як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках.

13. З метою моніторингу реагування уповноважених органів державної влади на рішення Антикризисового штабу, створеного за участі представників структурованих об'єднань та організацій бізнесу, роботодавців, профільних асоціацій промисловості, профспілок, здійснити аналіз ухвалених в уряді рішень щодо розв'язання найбільш нагальних питань:

- Розробки алгоритму отримання дозволів та правил перетину державного кордону в умовах правового режиму воєнного стану для персоналу українських підприємств в рамках виконання зовнішньоекономічних контрактів, здійснення сервісних та монтажних робіт за кордоном (наразі Мінцифри спільно з Міноборони, Генштабом та Мінекономіки створюють механізм, за яким можна буде виїжджати на короткий термін за умови гарантій повернення фахівців у встановлений строк).

- Внесення змін до до пунктів 15 та 15² постанови Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану”, впровадження яких гарантувало б відміну принципу фактичної заборони виробничої діяльності українських компаній на території України, на принцип заборони виводу капіталу на користь вигодонабувача - резидента російської федерації/республіки білорусь (наразі залишається актуальною проблема поновлення діяльності, зокрема видаткових операцій підприємств, кінцевими бенефіціарними власниками яких є резиденти російської федерації/республіки білорусь у зв'язку зі здійсненням такими юридичними особами важливих функцій та/або надання важливих послуг (питання у визначенні державного органу, до сфери управління якого належить діяльність конкретного підприємства та ін.)

- Прискорення реконструкції міжнародних автомобільних пунктів пропуску «Краківець» (пасажирська частина) та «Шегині», на які вже виділено фінансування польською стороною, з метою збільшення пропускної спроможності пунктів пропуску на кордоні.

**Президент УСПШ,
Голова Антикризової ради
громадських організацій,
Голова НТСЕР**

А.К.Кінах